

Høringsinnspill til konsekvensutredning for Randselva kraftverk FRA NATURVERNFORBUNDET I JEVNAKER

Vårt innspill til kommende konsekvensutredning bygger på melding Randselva kraftverk av 11.01.2023 fra Viul Kraft AS.

Minstevannføring

Vi er spesielt bekymra for at elva blir mye mindre enn i dag store deler av året. I 2022 fikk vi erfaringer med lav vannføring i elva over tid. Noe av det fiskeforeningen observerte var:

- Elva blir svært sårbar for brå endringer i vannføring. Vi hadde dropp i vannføring som ga betydelig fiskedød i flere deler av elva. Effekten av dette blir større jo lavere vannføringen var i utgangspunktet.
- Endringen i vanddekt areal fra 30 m³/s og nedover kan få store konsekvenser for levetilstandene i elva. Droneopptak og observasjoner viste ikke veldig store endringer i vanddekt areal, men nærmere undersøkelser viste at egnet oppvekstareal gikk kraftig ned mange steder. Dette skyldes at dyp og strømforhold blir ugunstige. Bruk av vanddekt areal som parameter for å vurdere effekt, gir derfor feilaktig bilde av den økologiske situasjonen.
- Fisketellingene som ble utført i 2022 viser svært lave bestander av småfisk. De fleste steder kan det virke som bestanden nærmest er utradert. Dette kan skyldes forholdene vi har pekt på over. En annen effekt av lav vannføring er at småfisken for å komme vekk fra ugunstige gruntområder, tyr ut mot djuprenna. På dypere vann er det større fisker og predasjonstrykket på småfisken øker sterkt. Det kan være en av årsakene til at store deler av småfiskproduksjonen går tapt ved lave vannføringer.

En konsekvensutredning må gå nøye inn i disse forholdene og analysene må se på mye mer enn vanddekt areal. Utredningen må ta for seg forskjellige minstevannføringsnivå. Randselva har en storørretstamme som det er viktig å ta vare på sikret at vi fortsatt har denne storørretstammen. ***Det betyr at elva i framtida må beholde de egenskapene som har skapt en storørretstamme, og faktorene som har gitt problemer for stammen må reduseres***

Elvemusling

Randselva har en liten bestand av den rødlistede muslingen. Elvemuslingen er i fare for å bli utryddet i elva og effekter av kraftverket på elvemuslingforekomstene må utredes nøye.

Effekt på Steinsfjorden

Utbyggingen vil ikke bare ha stor virkning på Randselva. For Steinsfjorden vil den også ha store konsekvenser. Slik vi ser det er det viktig å avklare den nåværende vannkvaliteten i fjorden og hva som påvirker den negativt nå.

Hvordan er tilstanden når det gjelder tilførsel av næringsalter? Hvordan vil overføring av Randsfjordvann påvirke dette?

10 Alternative løsninger

I forbindelse med konsekvensutredning av et kraftverk med så store og usikre effekter, bør det utredes alternative løsninger. I alle fall bør en vurdere oppdatering av nåværende kraftverk. Tunnel med kraftstasjon ved viul og utslipp av vannet til elva der. En slik kraftverkløsning vil ha mindre fallhøyde og vil innebære lavere utgifter til tunnelboring. Miljøeffekten vil sannsynligvis være positiv for elva nedenfor Viul siden vannføringen vil være den samme som tidligere.

Randselva er overvintringsområde for vannfugl. Blandt annet overvintrer en betydelig mengde fossefall. Redusert vintervannføring fra Bergerfoss og hele strekningen ned til Hovsenga må antas å ha konsekvenser for overvintrende vannfugl. Nåværende vintervannføring er gjerne over 50 m³/s. Ved en fast vintervannføring på 20 m³/s vil arealet som produserer næring for vannfuglene reduseres. Hvilke konsekvenser vil dette ha for vannfuglene?

I nedre deler av Storelva finner vi mudderbanker og gruntområder som er viktige for vannfugl på trekk og i hekkeperioden. Begna bidrar med mest vann til Storelva, men på grunn av løsmassene Randselva og Begna renner gjennom er det ikke urimelig å anta at Randselva har stor betydning for transport av finkornet sediment som fraktes ned til de aktuelle områdene.

En tilnærmet konstant lavere vannføring i vassdraget kan ha effekt på tilgangen på vann for vegetasjon langs elveløpet og grunnvannet. Den økologiske effekten av dette og effekt på landbruksproduksjon langs elva, må utredes.

Naturvernforbundet i Jevnaker

Per Otto Brørby